

ЯК УКРАЇНА МОЖЕ БУТИ УСПІШНОЮ?

Я. А. Жаліло , д. е. н., с. н. с., заслуж. економіст України,
заступник директора
Національного інституту стратегічних досліджень

Оновлення усіх гілок влади – потенційна можливість «перезавантаження» засад економічної політики, що могло б зробити її більш успішною. Саме таку амбіцію висловлює уряд країни.

Уряд декларує максимальне сприяння інвесторам, максимальний «вихід» держави з економіки, спрощення адміністративних процедур на засадах цифровізації. Бізнес-орієнтований підхід в державному управлінні базується на досвіді успішного управління бізнесом, яким володіють чимало з нинішніх урядовців – і базується на цільовій підтримці конкретних інвестиційних проектів. Та чи завжди проектний підхід в економічній політиці держави є оптимальним?

Ключовий ризик проектного підходу – у створенні «осередку» економічного успіху. Та що потрібно для того, аби він перетворився на осередок економічного зростання? Відповідне інституційне середовище. Наразі це – слабке місце урядових планів. У програмі КМУ декларовано орієнтири – проте відсутні механізми їх досягнення. Бюджет-2020 ясності не вніс – він переважно повторює показники 2019 – що й не дивно, оскільки розроблявся старим складом Мінфіну.

Це обмежує довіру до очікуваних результатів. Необхідно показати – і народу, і інвесторам, що держава спроможна забезпечити поставлені орієнтири – отже, показати джерело дієздатності держави, що особливо важливо в умовах фактичного роздержавлення.

Механізми демонструють головне – як створити бажане з наявного ресурсу. Але саме ця конверсія і має бути джерелом економічного успіху.

Земельна реформа. Скасування мораторію – перший крок. Інше – під питанням. Звідси – непрозорість і політизація. Потрібні облік земель, контроль якості використання, захист прав міноритарних і запобігання монополізації. Імплементация ринкових механізмів в агросектор: логістика, кооперація, відродження АПК.

Промислова політика. Швидке наростання вагомості нових галузей проблематичне через фінансову скруту та брак історій успіху для іноземних інвесторів. Тому для коротко- та середньострокового періоду – модернізація експлуатації традиційних переваг. Але – на основі цифровізації традиційної промисловості, механізмів локалізації, а головне – фінансових механізмів секторальної диверсифікації.

Модернізація інфраструктури. В ній значна потреба, є орієнтація політики (бюджет), розширено спроможність громад до інвестування, є стейкхолдери, які наразі потерпають від проблем сполучення. Але – яким буде вплив на регіони – дороги мають працювати як судини припливу, а не відпливу ресурсів. Для цього – ревіталізація регіонів – їхньої спроможності до розвитку.

Децентралізація. Громади привнесли нову суб'єктність в управління ресурсами. Розширення повноважень та відповідальності – шанс, яким треба скористатися. Озброїти громади інституційними інструментами розвитку, навчити самостійності. Будувати регіональні політики, що підтримують розвиток громад.

Донбас – специфічний випадок регіональної політики. Значний потенціал відновлення та побудови нової економіки. Оволодіння цим плацдармом зараз – вигідно інвесторам для майбутнього розширення після реінтеграції. Інтерес інвесторів треба підтримати інституційними засобами: політикою згуртованості, зміцнення громад, інфраструктурною політикою.

Головний обмежувач – соціальна сфера. Заяви про соціалістичне спрямування «СН» - тривожний дзвінок. Дійсно, відсутність поліпшення становища людей – спроможне спричинити черговий розворот політики. Проте й без перегляду підходів до соціальних видатків останні ставатимуть дедалі більш обтяжливими.

Соціальні стратегії мають бути запропоновані як альтернатива соціальному патерналізму. Якісне поліпшення використання людського капіталу, розворот міграційних тенденцій, інтегрована соціальна відповідальність держави, бізнесу та громади. Акцентами, зокрема, можуть бути осучаснення регуляцій ринку праці, системи професійної освіти, посилення орієнтації на цільові категорії, якими є молодь та особи «третього віку», реформування системи громадського здоров'я із залученням локального рівня тощо.

Зазначене - точки інтересу для інвесторів та порядок денний для технічної допомоги. Будучи спрямованою на такі точки, вона водночас готує базу для тих самих інвесторів.